

medlem af kommissionen var dog af den opfattelse, at selv frivilligt referendum kan give anledning til svære forstyrrelser.

Han udtalte:

„Hvorledes „Parlamentarismen“ skal kunne forliges med bindende folkeafstemninger, trods kommissionsflertallets udførlige behandling af spørgsmålet, er et problem. Et stortingsflertal, hvortil den parlamentariske regering trygt kan støtte sig, kan en skønne dag få en stor og vigtig sag, måske en programsag, som er bragt til ønskelig afgørelse eller ganske nær frem til en sådan, slået ned ved folkeafstemning, medens *oppositionen*, mindretallet i stortinget, vil stå som *sejrherre*. Situationen vil hverken være behagelig eller let at ordne. Regeringen kan vægre sig ved at blive siddende med administrationen, efter at det er krævet, at der skal administreres anderledes, end den finder rigtigt eller stemmende med sit og stortingsflertallets program. Stortingsflertallet vil selv være svækket ved nederlaget. Og oppositionen vil, til trods for sit flertal i „folket“, være helt ude af stand til at danne noget nyt ministerium, som overhovedet kan regere med det eksisterende storting. Forholdet vil let blive meget forviklet, det må blive det, når en regering skal have to forskellige „overherrer“ og disse kommer i strid med hinanden,“ (N. Skaar, a. st. 135).

Der vil i alle tilfælde være forskellige *tekniske ulemper* forbundet med referendum.

Med hensyn til lovenes *ikrafttræden* nødes man til at indføre en normal referendumsfrist, inden hvilken en lov ikke træder i kraft (medmindre den erklæres for hastende og dermed unddrages folkeafstemning). Når referendum kan begæres af en vis minoritet indenfor rigsdagen, behøver denne frist kun at være ganske kort, nogle få dage. I tilfælde af folkebegæring er det derimod nødvendigt — om man ikke på forhånd vil illudere hele ordningen — at give en betydelig frist. I Schweiz og U.S.A., er denne på 60—90 dage.

Kontrollen med navne-indsamlingen såvel hvad angår underskrifternes ægthed som de pågældendes berettigelse til at deltage i afstemningen, nødvendiggør et stort administrativt apparat. Dette besvær, i forbindelse med referendumsfristens ulemper, kan tale for at sløjfe folkebegæringen.

Endelig er der i monarkiske lande det formelle problem om forholdet til den *kongelige sanktions-ret*. Det rette vil formentlig være at betragte rigsdagens vedtagelse og den positive folkeafstemning som en helhed, i forhold til hvilken kongen beholder sin formelle sanktions-ret. Loven underskrives herefter ikke før efter referendumsfristens udløb. Negativt udfald udelukker — ligesom nedstemning i rigsdagen — at et forslag kan sanktioneres af kongen. Positivt udfald stiller ham — ligesom vedtagelse i rigsdagen — formelt frit.

Som resume af disse betragtninger kan anføres:

Vedrørende parlamentarisk referendum:

Parlamentarisk referendum kan indføres uden at bryde med det repræsentative demokratis nedarvede ideer, dels som voldgifts-referendum, på initiativ enten af kongen eller af rigsdagen (folketinget), dels som egentlig frivilligt referendum, på initiativ af kongen og rigsdagen i forening ved lov. Det spiller mindre rolle, om afstemningen er konsultativ eller decisiv.